

ODNOWIENIE (74) *sb n*

-enie (71), -enie (3).

Oba o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* odnowienie (21); -é (3), -(e) (18). ◇ *G* odnowieniã (18). ◇ *D* odnowieniu (3). ◇ *A* odnowieni(e) (17). ◇ *I* odnowieniem (3); -em (1), -(e)m (2). ◇ *L* odnowieniu (11). ◇ *pl A* odnowieniã (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w. s.v. odnowić.

I. Rzeczownik od „odnowić” (56) :

1. *Przywrócenie do dobrego stanu, naprawienie; redintegratio Mącz, Calep, Cn; reparatio Mącz, Calep; instauratio Mącz, Cn; renovatio, restauratio Cn (7) :* Instauratio, Nápráwienie/ zgotowánie/ odnowienie. *Mącz* 171b, 171d, 280d; *Calep* 902b, 912a.

Szereg: »odnowienie i naprawa« [szyk 1:1] (2): *A* gdzie małz to piłmo/ w ktorymby łowo to Stworzyć ábo łtworzenie/ znáczyło odnowienie y napráwę *CzechRozm* 38, 37v.

2. *Stworzenie na nowo, odrodzenie; renovatio Vulg, Cn; regeneratio Mącz; novitas Vulg; novatio, novatus, renovamen Cn [w tym: czego (19)] (36) :* Twierdzi przyłzłe świátá odnowienie [*Cf* *Lecz* nowych niebios y nowej źiemie wedle obietnic iego oczekiwamy 2.*Petr* 3/13]. *WujNT* 2.*Petr* 3 arg.

Przen: *Duchowe odrodzenie człowieka przez Chrystusa, wiarę lub chrzest (35) :* *MurzHist* K4; *RejPos* 152v; *CzechRozm* 38; *CzechEp* 160; dobrotliwy Pánie/ zepfuy w nas złe przyrodzenie, á day odnowienie/ byłmy mogli ku twey czći żyć *ArtKanc* L9, F4v; *WujNT Rom* 12/2.

odnowienie z kogo, z czego (1:2): Przes chrzełt łtawamy łię nowym łtworzeniem/ przes odnowienie/ zwody/ y z dvcha łwiętego. *SeklWyzn* d4; *RejPos* 9; *WujNT Tit* 3/5.

odnowienie przez kogo, przez co (2:4): *RejPs* 122v; *KrowObr* 46; Iż łowo to łyn Boży było ná początku iákoby zákryte v Bogá: włzákoż było do tego łpołobne/ áby zá czálem *in progressu recreationis* w połtępku odnowienia łtworzenia przez odkupienie/ było łtworzeniu obiáwione *CzechEp* 159, 186, 256; **ODNOVVIIENIE** łercá przez Duchá S. *WujNT* Aaaaaa3.

odnowienie czyje [w tym: G sb i pron (2), pron poss (1)] (3): PÓmni ná to miły panie iłz przes odnowienie náłfe przez krzełt łwięty raczyłeł tełz odmienic w nas łtare a łnadz nieznołne obyczaie náłfe *RejPs* 122v; *RejPos* 9; *SkarKaz* Oooo2a.

Wyrażenia: »odnowienie ducha, na duchu« [szyk 2:1] (2:1): włzyłtko to co [...] do wnétrzney nápráwy człowieczego przyrodzenia przez odrodzenie y odnowienie ná duchu vmyłtu iego náleży/ ia tho názywam zakonem Bożym wiecznym. *CzechRozm* 88, A6; Oto przez krzełt nie mamy poczytáney łpráwiedliwołci P. Chriftułowej: ále wewnétrzne duchá odnowienie *WujNT* 546.

»nowe odnowienie« (1): gdyż iuż pewno wiemy co łie nád námi łtáło w tym nowym odnowieniu żywotow náłzych. *RejAp* 55.

»odnowienie żywota« [szyk 7:2] (9): Chrzełt/ ielst cy łacrament albo wydomy znak niewydomey łalki bożey/ ná odpułczenie grzechow náłzich od Chriftułła vłtawiony: ná odnowienie żywota y zbawienia wiecznego *SeklKat* T4; *KromRozm I H*; *RejAp* 55; *RejPosWiecz*² 93v; *KuczbKat* 110; Odnowienie żywotá tę nam rádę dáie/ ábyłmy byli łicheimi/ dlugo oczekawáiącemi/ odpułzczáiąc wylthępki bliźnim/ á žebyłmy ie miłowáli. *RejPosWstaw* [110³]v, [110²]v, [143³]v; *ArtKanc* F11.

Szeregi: »odnowienie a (i) naprawa« [szyk 1:1] (2): A tá rzecz iest wielkieu ważności/ á w niey poftánowiony iest grunt/ odnowienia á naprawy Krześciánłkiej *RejPosWstaw* 42; *LatHar* 32.

»oczyszczenie i odnowienie« (1): iż która [świętość] ná chrzcie daná/ ku oczyszczeniu y odnowieniu człowiekowi: ná pothwierdzeniu iest daná ku rozmnożeniu mocnéy wiary y wżyftkiéy chrześciánłkiéy cnoty. *BiałKat* 263v.

»odrodzenie i odnowienie« (6): A bowiem krzełth nic inłzego nieiest/ iedno omycie wodą/ odrodzenia y odnowienia/ przez Duchá S. *KrowObr* 46; *GrzegŚm* 52; *CzechRozm* 93; Przezoż y Páweł ś. krzełt ś. nie nurzániem/ ále omyciem ábo kąpielą odrodzenia y odnowienia zowie. *WujNT* 12, *Tit* 3/5; *SkarKaz* Oooo2a.

»zmartwychwstanie i żywota odnowienie« (1): Kryfte tyś náłze z martwych wltanie/ y żywota náłzego odnowienie. *ArtKanc* F11.

3. Wymiana starych rzeczy na nowe (2) : dom wewnątrz wyłtruże iegli drzewiány/ á iegli kámienny/ tedy wykowác w koło/ á proch wyfypác przed miáłto ná mieyfce nieczyfste/ á ine kámienie wládzić ná tych mieyfce/ y znowu potynkowác. Po tym odnowieniu kłiądz ogláda iegli fie zálię plagá táka álbo ráná vkazáła *BielKron* 37, 37.

4. Zrobienie czegoś ponownie, powtórzenie (2) : Encaenia [= święto obchodzone na pamiątkę ponownego poświęcenia świątyni jerozolimskiej] – Odnowienie, poświęcanie, kiermałz. [...] Encaenia, festivitas erat dedicationis templi. *Calep* 362a.

odnowienie czego (1): áleś ielzche chciał áby nawdzięcznielza tobie (nie krwáwa) ofiárá w Kościele twoim/ ná káždy dzień/ ná odnowienie pożytku śmierci iego/ mile wznawiána była *LatHar* 84.

5. Przeobrażenie, zmiana na lepsze; innovatio *JanStat, Cn; interpolatio* *Mącz; reformatio* *Cn* [w tym: *czego* (5)] (6) : *Mącz* 172d; Pyotr święty y Iakub święty [...] tákże też o tym odnowieniu ziemie y niebá wfpomináią. Wfpomináiąc miánowicie Piotr święty/ powieða: Iż żywioly wżytki będą ogniem wyczyfiony y z nowu odnowiony. *RejAp* [175], [175]v; że [...] Posłow ziemłkich bárzo wiele ná feymiech bywáło/ ktorzi o zgwałcenie teftámentu Bożego/ y o odnowienie práwá Bożego [*de lege Dei reformanda*]/ iáwnie przy bytności wiela łtanow/ mowili *ModrzBaz* 140v; *SarnStat* 50.

Szereg: »poprawa i odnowienie« (1): Ale Pan Bog [...] iako po Moyżelzu wzbudził Ezdrafzá/ ktory odnowił zakon: y po nim [...]: ták y w nowym Teftámenćie/ wzbudza ná popráwę y odnowienie zakonow [...] ludzie z wielkimi dáry łwymi *SkarŻyw* 463.

6. praw. Przywrócenie, potwierdzenie lub przedłużenie ważności aktu prawnego; innovatio *JanStat, Cn* (3) : Iegli między Kredytorem á dłuźnikiem odmienił by łye Contrákt/ y odnowił krom przyzwolenia rękoymiego/ tedy przez tho odnowienie Rękoymia od rękoiemłthwá bywa wolen. *GroicPorz* r3v.

odnowienie czego (1): tákowy Liłt vmocniáiąc odnowieniem Przywileiu wysłzéy nápiłánego [...] potwierdzamy *SarnStat* 958.

W połączeniu szeregowym (1): Bacząc Vltáwy Przodków náłzych/ iż [...] niektóre potrzebuią popráwy y odnowienia y przydánia/ [...] *SarnStat* 909.

II. Rzeczownik od „odnowić się” (12) :

1. Zaczęcie się od nowa (3) :

Zwrot: »wziąć odnowienie« (1): Piżelz mi Máchomecie przypominając z młodych lat towarzystwo náfze záchowale/ kthore iefli weźmie odnowienie/ będzie trwałe iáko przyrodzone *BielKron* 253.

Zestawienie: »odnowienie miesiącow« = *starożydowskie święto nowiu; neomenia Vulg* (2): *BibRadz* I 1c *marg*; Bom odrzucił dni wáfze święte y odnowienia miefiącow wáfzych/ y obrzewowania wáfze. *BudBib* 4.*Esdr* 1/31.

2. Odrodzenie się (9) : Regeneratio, Odnowienie. *Mącz* 144a, 273c.

Przen: *Odrodzenie się duchowe człowieka przez wiarę* (7) : Ale ty czytaj iefzcze o tym odnowieniu Páwła s. do Rzymián, w vj. kápitu. *RejPosWiecz*³ 98v.

odnowienie z kogo (1): Bo kto iuz więc w łobie ma to odrodzenie/ á z Duchá świętego tákie odnowienie/ ten iuz záfwdy chodźi w práwey niewinności *ArtKanc* N3v.

Wyrażenia: »odnowienie ducha« (1): Azałz też tego niewielz/ iż nie cudá/ ábo iákie infze známioná/ fkutkami łá służby przepowiedánia słowá Bożego: ále odnowienie ducha vmyfłu człowieczego *CzechRozm* 187.

»odnowienie znow« (1): Dobre vczinki tego członku [*tj. artykułu o grzechów odpuszczeniu*]/ odnowienie znow/ łamnienia [!] oczifcienie/ łafka Boża/ y żywot wieczny/ gdi v wierzym y wefmiem odpulczenie grzechów tu/ á niegdzie yndzie *SeklKat* R.

»odnowienie żywota« (2): *BibRadz* I 426b *marg*; Ale iż zá thák wielkie dobrodzyeyftwá Pan nie więcey nie potrzebuie iedno wdzięczności náfzey/ ktorá ináčzey fie pokázác nie może/ iedno w odnowieniu żywotow náfzych. *RejPosWstaw* 110v.

Szeregi: »odmienienie i odnowienie« (1): Złącza záchowanie przykazánia z pokuthą dawáiąc znác iż prawdźiwa pokutá iefł odmienieniem y odnowieniem żywotá. *BibRadz* I 426b *marg*.

»odrodzenie a (i) odnowienie« (2): gdzie [*w papiestwie*] fię tylko ná dziećinny krzeft oglądáią/ [...] żadnego odrodzenia y odnowienia po łobie nie pokázuiąc *CzechEp* 340; *ArtKanc* N3v.

III. Duplikat aktu prawnego; renovatio JanStat, Cn (2) : A Ktoby powiádał/ iż lifty ftrácił ná dobrá królewskie: á iefliby o zgubie ich [...] dowodnego świádectwá [...] nie vczynił: tákowy/ gdy rok po ftráceniu liftów wynidźie/ iuz nie otrzyma odnowienia *SarnStat* 326.

odnowienie czego (1): A iefli którému miáftu álbo ołobie któręy przywiléy zginie: tedy inny [...] damy y vżyczymy: gdy tylko w dziedźictwie y w máiętności/ ná którą odnowienia liftów prośzą/ będzie kto w fpokoinym y vftáwicznym dźierzeniu. *SarnStat* 1117.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : Renovatio, Odnowienie. *Mącz* 251d; Instauratio – Odnowienie. *Calep* 545a, 705a, 911b.

Synonim: **I.2.**, **II.2.** *odrodzenie*.

Cf **ODNOWIĆ, ODNOWIĆ SIĘ, [ODNOWINA]**